

Puntarointi kuntien talouden suunnittelussa

Pauli Saloranta, asiantuntija, Sitra

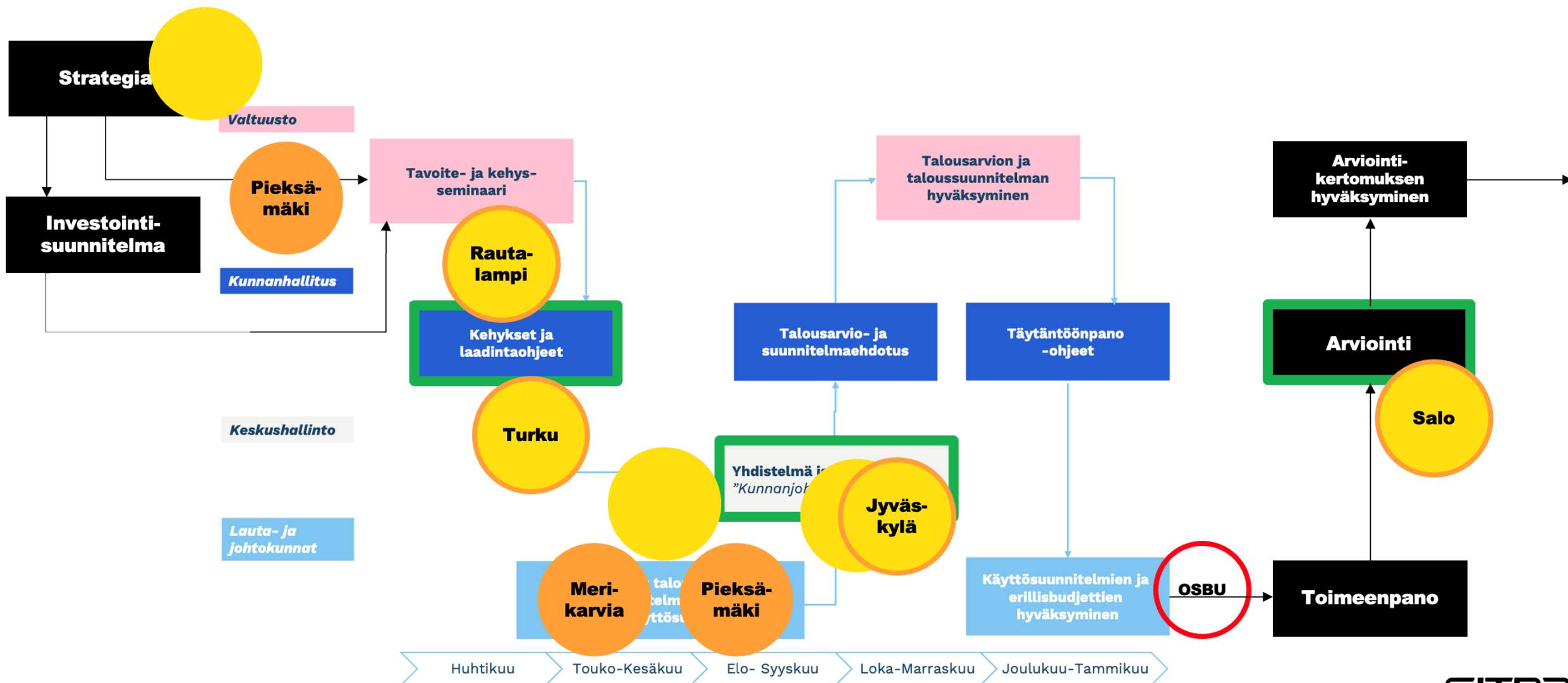
Sitran kokeilut 2023–24 kuntien talouden suunnittelun prosessissa

Pauli Saloranta
Tuula Tiihonen
Jonna Heliskoski
Perttu Jämsén
Anna Väre

Muodollis–juridinen prosessi Kuntaliiton mukaan sekä strategia ja arviointi

Otollisimmat vaikuttamisen paikat FCG:n esiselvityksen mukaan merkitty vihreällä

Kokeilujen ja hakemusten kohdentuminen sekä perinteinen osallistuva budjetointi merkitty-

Pilottikokeilut 2023: Pieksämäki

Tehtävänanto

1. Miten toimialojen budjettiesitykset vastaavat kaupungin strategiaan sekä elinvoima- ja kehittämisohjelmiin?
2. Mihin kaupungin tulisi panostaa ja mistä voisi säästää?

Osallistujavalinta / osallistujien rekrytointi

Satunnaisotanta 1 000 hlö, huom. itsepoiminta DVV:ltä

Kutsukirje + lehtijuttu

Väestöllisesti edustava poiminta 20 hlö

Toteutustapa

Kahdeksan lähitapaamista: 3 perehdytystä, 4 toimialakuulemistä, suositusten priorisointi + konsultointi Deloitte

Kytkeä päätöksentekoon

Suosituksien esittely kaupunginhallitukselle viikkoa ennen budjettikokousta

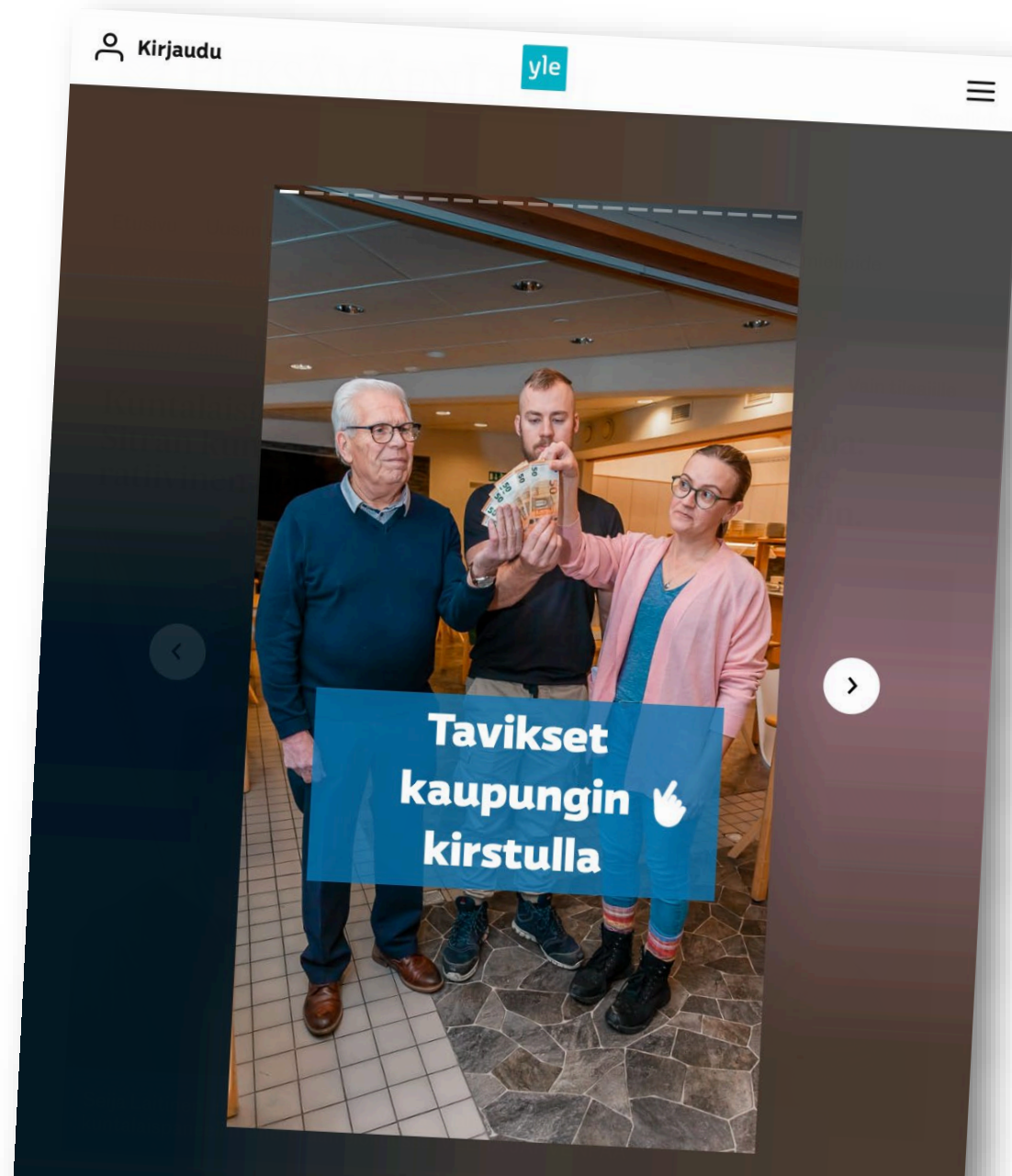
Budjetti

30 000 euroa (Sitran osuus 30 000 eur + konsulttituki 18 600 eur)

Kokeilusta juttuja paikallislehdessä

Kokeilusta alueuutisissa ja nettijuttu Ylellä

Pilottikokeilut 2023: Merikarvia

Tehtävänanto

1. Mistä kunta voisi säästää ja mihin tulisi panostaa
2. Arvio paneelin ehdotusten vaikutuksista ja vaikuttavuudesta

Osallistujavalinta / osallistujien rekrytointi

Avoin kutsu asukkaille ja kesäasukkaille kunnan verkkosivulla, paikallislehdessä ja Facebookissa
19 ilmoittautui, 14 osallistui

Toteutustapa

Neljä lähitapaamista + konsultointi Hahmota & Deloitte
Arvokeskustelu ja budjettipeli

Kytkeä päätöksentekoon

Suosittelun esittely kunnanvaltuustolle talousarvioseminaarissa

Budjetti

30 000 euroa (Sitran osuus 30 000 eur + konsulttituki 18 600 eur)

Pilottikokeilut 2023: Kaarina ja Mäntyharju, koordinointi Nuva ry

Tehtävänanto

Nuorisovaltuusto antaa lausunnon kuntansa budjettiin

Osallistujavalinta / osallistujien rekrytointi

Kaarina: Nuvan jäsenistä osallistui 8

Mäntyharju: Nuva ja aiheesta kiinnostuneet nuoret (yht. 11 nuorta), kokeilusta viestittiin Wilman kautta ja nuvan kokouksessa.

Toteutustapa

Kaksi työpajaa:

1) Nuorten tulevaisuuden kannalta keskeisten haasteiden tunnistaminen ja niihin ratkaisujen ideointi.

Työpajojen välissä ratkaisujen kustannusten ja vaikutusten arviointi virka- ja konsulttityönä.

2) Ratkaisujen priorisointi nuorten toimesta.

Kytkentä päätöksentekoon

Kaarina: Esittely kaupunginjohtajalle ja kaupungin johtoryhmälle ennen kh:n ensimmäistä talousarviokäsittelyä

Mäntyharju: Käsittely sivistyslautakunnassa

Budjetti

3 000 eur (Sitran osuus 3 000 eur + konsulttituki 24 800 eur)

No miten osallistuminen auttaa talouden suunnittelussa?

Alustavia johtopäätöksiä:

- **Ohjaa tarkastelemaan panostusten hyödyllisyyttä** (outcomes) ja puntaroimaan eri ratkaisuvaihtoehtoja
- **Valtuuston päätösten ohjausvaikutus valmisteluun lisääntyy**, kun kuntastrategian toimeenpano sekä eri ohjelmien ja suunnitelmien resursointi kuvataan kuntalaisille
- **Päätäjät saavat selkänokkaa** viisaiden/vaikeiden päätösten tekemiseen
- **Kuntalaisten arvostus talouden suunnittelua kohtaan lisääntyy**, kun he näkevät budjetin yhteyden päätettyihin tavoitteisiin
- **Kääntää julkista talouskeskustelua** niin päin, että kuntalaiset pohtivat kunnan taloutta ja tekevät ehdotuksia eivätkä vain kommentoi niitä

Ratkaistavia haasteita, ei pitäisi olla mahdotonta:

- **Taustatiedon kohdennus ja perehdytyksen tarkkuus**
- **Vaikuttamisen tosiasiallisen aikaikkunan tunnistaminen**

Jatkokeilut 2024

Haettu rahoitus yhteensä: 190 339 eur

Sitran myöntämä rahoitus yhteensä: 103 087 eur

Tehtävänanto: Hakijakunnan taloudessa keskeinen merkittävä kysymys

Osallistujavalinta: Satunnaisotanta, kutsukirje ja väestöllisesti edustava poiminta

Kumppanit, Sitran rahoitus ja suunnitellut työkohteet:

Turku (25 000 eur): Sopeutuksen (21 M) vaikutuslähtöinen tarkastelu kaikilla toimialoilla (*)

Jyväskylä (31 088 eur): Tasapainotuksen (40 M) väestöllinen kohdentuminen ja painopisteen korjaaminen

Salo (30 000 eur): Suositus arviointikertomukseen -23, talousarvioon -25 ja investointisuunnitelmaan -26–29

Rautalampi (17 000 eur): Asuntotarjonnan rooli kunnan taloudessa ja vuokrataloyhtiön kehittäminen

Sitran tuki kokeilukumppaneille:

- Paneelimenetelmän koulutus ja neuvonta
- Vaikuttavuusarvioinnin tuki
- Ulkomaiset vertailukohdat
- Viestinnän tuki
- Väliraportti pilottikokeiluista 2023
- Valtakunnallinen kehittämisverkosto

*) Pormestari vahvistaa tarkastelun näkökulman tammikuussa

